

територій, які можуть слугувати для відновлення населення.

Список використаних джерел

1. Аранья. Пермакультурний дизайн від Араньї. Крок за кроком. ГС «Пермакультура в Україні». Київ, 2016.
2. Стюарт-Сміт Сью. Садотерапія. yakaboo-publishing. Київ, 2021.

УДК 635.92:582.746.21

ЖИТНИК І. С., асистент кафедри садово-паркового господарства
Білоцерківський національний аграрний університет

ДЕКОРАТИВНЕ ОФОРМЛЕННЯ РУТАРІЯ ВІДКРИТИХ ПРОСТОРІВ

Проаналізовано сучасний підхід до формування фітодизайну у природно-архітектурному просторі міського середовища та вивчено особливості формування рутарію для відкритого простору і підібрано асортимент рослин з родини *Crassulaceae* DC.

Ключові слова: рутарій, фітодизайн, рослин з родини *Crassulaceae* DC

Роль ландшафтного дизайну в формуванні середовища життєдіяльності людини, створенні природно-архітектурного простору на сьогодні є досить актуальними питаннями для удосконалення збалансованого просторово-предметного середовища в умовах урбоєкосистем. Підходи сучасного озеленювача при роботі з рослинами в архітектурному просторі міського середовища має декілька напрямків: проектування, будівництво, фітодизайн. У міському просторі фітодизайн відповідає визначеному функціональному призначенню і сприяє гармонізації урбаністичного середовища. Наукові підходи формування фітодизайну як складової урбоєкосистеми вивчали [1, 4–6].

Сучасний підхід до формування фітодизайну у природно-архітектурного простору міського середовища передбачає використання геопластики, рослинних угруповань, водних об'єктів, арт-ландшафтів, міських садів і парків, штучних предметів і декоративних покриттів, які забезпечуються ландшафтними одиницями і комплексами: природно-територіальні комплекси, ландшафтні фрагменти у житлових та громадських будівлях і спорудах, дерева та їх групи, зелені масиви і гаї, алеї, бульвари, живі огорожі; земляні вали, насипи, пандуси, тераси, каньйони, амфітеатри, скульптурні форми; джерела, струмки, потоки, водоспади, каскади, фонтани, басейни, водойми; «земляна архітектура», об'єкти артикульованого ландшафту; сади-інсталяції, кінетичні сади, парки та розважальні сади, малі архітектурні форми, декоративне покриття та ін. [7].

Сучасні засоби фітодизайну мають два основні напрями: використання елементів природи та розкриття внутрішнього озеленення через зовнішнє середовище. Ґрунтово-кліматичні особливості впливають на вибір конструкцій, систем інженерного забезпечення та асортименту рослин. Особливу увагу

фітодизайнери приділяють саме оформленню та розташуванню рослинної композиції використовуючи дизайнерські горщики, кашпо, оригінальні підставки та інші декоративні елементи, зокрема рутарії. Рутарій – це елемент інтер'єру, в основі композиції якого знаходяться коріння, гілки та стовбури дерев. «Рутарій» походить від англійського слова «root» – «корінь». Цей термін не так давно з'явився в словнику фітодизайнерів та отримав статус самостійної одиниці як декор інтер'єру закритого середовища так і відкритих просторів природного ландшафту.

За даними Бредіхіної, Туровцевої, 2019, для рутарію можна використовувати такі деревні породи, як акація, яблуня, груша та виноград. Існує декілька видів рутарію: натуральний (наближений до природи) – основа композиції не покривається лаком (фарбою); модифікований – деревна основа виступає акцентом композиції, при цьому рослини не повинні бути яскравими, щоб не нав'язувати на них смисловий акцент; декоративний – деревна основа виконує головну роль композиції. При створенні рутарію для відкритих просторів потрібно враховувати такі принципи та підходи а саме концепція стилю, масштабність та пропорції, місце розташування, цілісність композиції, міцність та довговічність. Створення рутарію відбувається в послідовних етапах: підготовчий – вивчення та оцінка матеріалу для основи, механічна чистка, знезараження, захист деревини від біологічних уражень та вологи, підготовка отворів для рослин, обробка лаком або фарбою (не обов'язково); творчий – підбір рослин та розробка ескізів рутарію; завершальний – втілення ідеї або власне конструювання самого рутарію [2]. Творчий етап створення рутарію для відкритих просторів міського середовища передбачає підбір рослин за біологічними, екологічними особливостями та декоративними якостями. При цьому потрібно передбачити їх сезонність та ритм цвітіння і можливість змінювати асортимент рослин, доповнюючи або замінюючи їх новими видами.

На сьогодні рутарій у відкритому просторі або сад коренів – це ділянка, оформлена старими пнями, здерев'янілим корінням, корчами, гілками, що є основою композиції, її акцентом. Додатковим декоративним елементом використовують рослини, камінь і садові скульптури. Живописно розташувати коріння та гілля дерев, що використовується для саду коренів, розсадити на їхньому тлі або в них самих рослини потребує творчого мислення. Щоб об'ємні деталі рутарія зберігали стійкість, бажано закопати нижню частину на 10-15 сантиметрів в землю. Майданчиком для розміщення може бути зелений килим газону або кам'яниста поверхня. У багатьох композиціях для візуального вигляду використовують декоративно-листяні або красиво-цвітучі рослини. Головний принцип, який важливо дотримати при цьому, кількість і колір рослин не повинні затьмарити головний елемент саду коренів. Основний акцент в рутаріях робиться саме на деревні компоненти. В якості рослинної складової гармонійно виглядають як однорічні так багаторічні рослини.

Для декоративного оформлення рутарія відкритих просторів пропонуємо використовувати види з родини *Crassulaceae* DC., а саме представників родів *Sedum* L. та *Sempervivum* L.: *Sedum acre*, *S. aizoon*, *S. album*, *S. ewersii*, *S. hybridum*, *S. kamtschaticum*, *S. rupestre*, *S. sexangulare*, *S. spectabile*, *S. spurium* та 4 садові форми ('Variegatum', 'Brilliant', 'Album Superbum', 'Rosea'), *Sempervivum tectorum*, *S.*

Globiferum [3].

Таким чином, проаналізовано сучасний підхід до формування фітодизайну у природно-архітектурному просторі міського середовища та вивчено особливості формування рутарію для відкритого простору і підібрано асортимент рослин з родини *Crassulaceae* DC.

Список використаних джерел

1. Бат Н. Типологія ландшафтного дизайну в міському середовищі // Мистецтвознавчі записки, 2010. – № 18. – С. 312-319.
2. Бредіхіна Ю.Л., Туровцева Н.М. Особливості створення та використання рутарію для оформлення інтер'єру. Сучасний стан і перспективи розвитку ландшафтно-архітектури, садово-паркового господарства, урбоєкології та фітомеліорації: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 4-5 квітня 2019 р.). – Львів, НЛТУ України, 2019. – С 84–86.
3. Житник І.С. Підбір рослин з родини *Crassulaceae* DC. для рутарію відкритого простору / І.С. Житник // Лісівнича освіта і наука: стан, проблеми та перспективи розвитку [електронне видання] : збірник наукових праць VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, Ломжа – Малин, 21.03.2024. Видавництво: MANS в Ломжі, 2024. ст. 233-236.
4. Зенькович Н. Г. Особливості формування дизайну міського середовища // Архітектурний вісник КНУБА, 2014. – № 4. – С. 149-155.
5. Левон Ф. М., Кузнецов С. І. Концептуальні аспекти формування міських зелених насаджень у сучасних умовах // Інтродукція рослин, 2006. – С. 53-57.,
6. Лисенко О. Ю., Ідак Ю. В., Б. Пришляк. Роль фітодизайну в організації міського простору // Modern directions of theoretical and applied researches, 2015. – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/konfer38/261.pdf>.
7. Олешко О. П., Петровська Ю. Р. Фітодизайн як засіб озеленення та елемент предметно-просторового середовища. Проблемы теории и истории архитектуры Украины. 2020. № 20/ С. 249 – 258.

УДК: 582.570.2:57.063.8:631.963(047.44)

КУНПАН Л.В., викладач-стажист кафедри садово-паркового господарства
Уманський національний університет садівництва
liliana15kalygna@ukr.net

ОЦІНЮВАННЯ ПОСУХОСТІЙКОСТІ ІНТРОДУКОВАНИХ СОРТІВ РОДУ ТЮЛЬПАН (*Tulipa* L.)

Посухостійкість тюльпанів полягає в їх здатності переносити весь комплекс несприятливих чинників, пов'язаних з перегрівом, зневодненням і здійснювати в цих умовах ріст, розвиток і відновлення завдяки наявності властивостей, які виникли у процесі філогенезу під впливом умов існування і природного добору та є важливою біологічною особливістю тюльпанів [1]. Також вона є однією з найважливіших декоративних властивостей, що визначає придатність сорту до промислового вирощування та поширення у певній ґрунтово-кліматичній зоні [3, 4].

Саме тому, посухостійкість тюльпанів зумовлена двома групами факторів: структурними (поверхнева система цибулин, стебла, провідна система листків) та